

THEODOR WIESENGRUND ADORNO (1903. – 1969.)

SADRŽAJ

1. ŽIVOT I DJELA

1. ŽIVOT I DJELA

Rodio se u Frankfurtu 1903., a umro je u Švicarskoj 1969. Zajedno je s Horkheimerom začetnik je tzv. projekta kritičke teorije društva nazvane jednostavno »Frankfurtska škola«. Adorno je kao čovjek u neku ruku bio genije. Bavio se filozofijom, sociologijom, psihologijom, glazbom, komponiranjem i književnom kritikom. Potječe od oca Židova koji se obratio na protestantizam, posjednika vinarije i majke koja je bila pjevačica. Theodor je bio njihovo jedino djete. U mladosti je bio pod utjecajem majke i njezine sestre koja je bila pijanistica. Tako je već za rana stekao temeljno glazbeno obrazovanje. Bio je i vrlo nadaren đak. Već se kao gimnazijalac bavio s proučavanjem Kantove *Kritike čistoga uma*.

Napisao je u Frankfurtu doktorsku radnju o Husserlovoj fenomenologiji. 1921. se upoznaje s dvojicom za njega važnih kolega, E. Blochom i G. Lukacsom. Studira zatim kompoziciju u Beču. Piše u Frankfurtu habilitacijsku radnju u kojoj se osjeća utjecaj Freuda i njegove psihoanalize, a koja nije bila prihvaćena. Tu se upoznaje i s književnikom Walterom Benjaminom. Preko njega je pronašao put do estetike. Tako pokušava pisati drugu habilitacijsku radnju i to kod filozofa i teologa Paula Tilicha o Kierkegaardu.

Predaje sve do 1933. kada gubi posao i mora u emigraciju. Tako je potražio kontakt s Horkheimerom. Akademsku karijeru nastavlja najprije u Oxfordu, pa seli u Ameriku na njujorški »Institut za socijalna istraživanja« gdje se već nalazio Horkheimer. Radi na istraživanju djelovanja glazbenog programa na slušateljstvo. Zajedno s Horkheimerom piše 1941. djelo pod naslovom *Dijalektika prosvjetiteljstva*. To se djelo zapravo smatra centralnim djelom »kritičke teorije«. Centralna je tema samorazaranje prosvjetiteljstva koje je čovjeka nastojalo osloboditi od mita, a samo je postalo put u mit. Prosvjetiteljstvo postaje sustavno nasilništvo nad čovjekom te kao vlast tehničkog mišljenja kruti pritisak. Ipak, nemoguće je zaobići taj proces. Konkretnu su dijalektiku tog procesa autori potražili na primjeru mita o Odiseju koji je za njih zapravo »temeljni tekst zapadne civilizacije«, ali i na mitu prosvijećenog morala Markiza de Sada. U isto je vrijeme Adorno napisao i svoje vlastito djelo koje je tek 1951. bilo izdano pod naslovom *Minima moralia*.

1949. Adorno se vratio u rodni Frankfurt kako bi zastupao Horkheimera koji je bio pozvan na katedru za socijalnu filozofiju. Zajedno je s njime radio na ponovnom osnivanju

»Instituta za socijalno istraživanje«. Tu je započela Adornova slava. Želio je filozofirati iz individualnog i neidentičnog. Plod je tih domišljaja bilo djelo *Negativna dijalektika*.

Adorno se s pozicije neomarksističke kritike ideologije sukobio s K. R. Popperom. Radi se o tzv. »svađi oko pozitivizma«. Njegovu je misao nakon turbulentnih događaja burne godine 1968. na Frankfurtskom Sveučilištu nastavio J. Habermas.